

Ympäristövastuullisuus osana tapahtumatuotantoa

LAB-ammattikorkeakoulu

Restonomi (AMK), Matkailu- ja tapahtumaliiketoiminnan koulutus

2022

Niklas Tommola

Tiivistelmä

Tekijä(t) Tommola, Niklas	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 31 + 2 liitettä	Valmistumisaika 2022
Työn nimi Ympäristövastuullisuus osana tapahtumatuotantoa		
Tutkinto ja koulutusala Restonomi (AMK), matkailu- ja tapahtumaliiketoiminta		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio (jos opinnäytetyöllä on toimeksiantaja)		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaisena ympäristövastuullisuus koetaan tapahtuma-alalla. Lopputuloksena syntyi raportti, sisältäen ympäristövastuullisuuden osat tapahtumatuotannoissa teoriapohjana ja tutkimuksena miten ympäristövastuullisuuteen voidaan kannustaa ja miten sitä voitaisiin tapahtumatuotannoissa lisätä. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin kotimaisille tapahtumajärjestäjille laadittua kyselylomaketta. Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä myös kahta tapahtumalan ammattilaista haastateltiin ympäristövastuullisuudesta.</p> <p>Opinnäytetyön lopputuloksena syntynyttä raporttia voidaan hyödyntää uusien tapahtumien ympäristövastuullisuussuunnittelussa, vaikka varsinaista opasta ympäristövastuullisuudesta ei olekaan. Opinnäytetyöstä myös selviää, miten organisaatiot ja kaupungit voisivat omalta osaltaan kannustaa ympäristövastuulliseen tapahtumatuotantoon, sekä millä sitä voisi lisätä.</p>		
Asiasanat tapahtumatuotanto, ympäristövastuullisuus, ympäristövaikutukset		

Abstract

Author(s) Tommola, Niklas	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2022
	Number of Pages 31 + 2 appendices	
Title of Publication Environmental Responsibility as a part of Event production		
Degree and field of study Bachelor of Tourism and Hospitality Management		
Name, title, and organization of the client (if the thesis work is commissioned by another party)		
Abstract <p>The aim of this thesis is to examine how environmental responsibility is experienced in the event business. Result is this thesis, which includes environmental responsibility parts of event production as a theory and includes research of how to encourage and increase environmental responsibility in event productions. Research method used in this thesis was a questionnaire prepared for event organizers. Another research method used in the thesis was an interview, where two event production professionals were interviewed about environmental responsibility.</p> <p>Result of this thesis can be used as a small guide to environmental responsibility plans in productions even though there is no separate guide. Via this thesis, it can be found how organizations and cities can encourage new events to create environmental responsible events and how to increase it.</p>		
Keywords event production, environmental responsibility, environment impacts		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Opinnäytetyön rajaukset	2
1.2	Tutkimuskysymykset sekä tutkimusmenetelmät.....	2
2	Teoria ympäristövastuullisen tapahtumatuotannon taustalla	4
2.1	Ympäristömerkit ja -sertifikaatit.....	4
3	Ympäristövastuun osiot tapahtumatuotannossa.....	6
3.1	Miten kävijä voi ottaa huomioon ympäristövastuullisuuden omassa toiminnassaan?	6
3.2	Esituotanto	6
3.2.1	Tapahtumapaikan valinta.....	7
3.2.2	Hankinnat tapahtumaa varten.....	8
3.2.3	Melu, jätehuolto, käymälät ja luvat	8
3.2.4	Sähkö ja energiantarve.....	9
3.2.5	Ympäristövastuullisuussuunnitelma	10
3.3	Tapahtumantuotanto.....	10
3.3.1	Tapahtuman rakentaminen, rakennuttajan valinta sekä tapahtuman purku.....	11
3.3.2	Saavutettavuus & tapahtumapaikka.....	11
3.3.3	Jätehuolto ja käymälät.....	11
3.3.4	Yhteistyö tapahtumatuotannossa.....	12
3.3.5	Väililliset päästöt.....	13
3.4	Jälkituotanto	13
3.4.1	Jätehuolto ja käymälät, sekä siivous.....	13
3.4.2	Päästölaskenta sekä kompensatio.....	14
4	Ympäristövastuullisuus tapahtumatuotannossa tutkimus ja tulokset	15
4.1	Haastattelut	15
4.2	Haastatteluiden tulokset.....	15
4.3	Haastatteluiden tuloksien analysointi ja teemoittaminen	18
4.4	Kyselylomakkeen luonti	19
4.5	Kyselylomakkeen tulokset.....	19
4.6	Kyselylomakkeen tuloksien analysointi ja teemoittaminen	22
5	Tutkimuksen tulosten johtopäätökset sekä yhteenveto	23
5.1	Johtopäätökset	23
5.2	Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys.....	24
5.3	Jatkokehitysideoita	24

5.4	Opinnäytetyöprosessi	25
5.5	Yhteenveto	27
Lähteet	28
Liitteet	32

1 Johdanto

”Hyvä tunnelma ja ihmisten välinen kohtaaminen on päästötöntä.” – Tapaus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää ympäristövastuullisuuden merkitystä tapahtumatuotannossa, kuin myös auttaa tapahtumatuottajia saamaan haltuunsa ympäristövastuullisuuden peruseriaatteet tapahtumatuotannoissaan. Opinnäytetyön tavoitteena kirjoittaja haluaa selvittää, kuinka tapahtumatuotannoissa voidaan kannustaa ympäristövastuullisuuteen, sekä kuinka ympäristövastuullisuutta voitaisiin eri tapahtumaorganisaatioissa lisätä. Opinnäytetyön tavoitteena on myös selvittää miten pienet tapahtumat voivat ottaa ympäristövastuullisuuden huomioon tapahtumisissaan. Opinnäytetyön tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää ympäristövastuullisuusoppaan luomiseen. Pienten ja itsenäisten tapahtumajärjestäjien on mahdollista hyödyntää opinnäytetyön haastatteluiden ja kyselylomakkeen tuloksia tapahtumatuotannoissaan. Opinnäytetyössä käydään tapahtumatuotannon osiot kohta kohdalta, ja sisällytetään mukaan osa-alueita, joita tapahtumatuottajan tulisi ottaa huomioon tapahtumaa järjestäessään.

Opinnäytetyön tutkimuksessa käytetään apuna erilaisia tutkimusmenetelmiä, joita ovat puolistrukturoidut haastattelut sekä kyselylomake kotimaisille tapahtumajärjestäjille. Kyselylomakkeella on kartoitettu esille nousevia eroja tuotannoissa, sekä esille nousseita samankaltaisuuksia. Avoimien kysymysten tarkoituksena on ollut toimia innoittajana asioihin, joihin ei yleisesti tuotannoissa kiinnitetä huomiota. Puolistrukturoiduissa haastatteluissa kysytään avoimia kysymyksiä, ja vastauksiin ei ole luotu olettamuksia. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat ennalta määritettyjä, ilman vastausvaihtoehtoja, eli avoimia kysymyksiä.

Haastatteluiden aiheena oli ympäristövastuullisuus tapahtumatuotannossa, sekä mitä tarvitsee ottaa ympäristövastuullisessa tapahtumatuotannossa huomioon. Opinnäytetyössä edettiin käytännön kokemuksen ja tietoperustan kanssa vaihdellen. Opinnäytetyö on vahvasti ongelmratkaisukeskeinen. Opinnäytetyön tutkimuskohteen keskeisin ongelma on tietoisuuden puute ympäristövastuullisuudesta tapahtumatuotannossa kuin myös resursipula tapahtumaorganisaatioissa. Opinnäytetyön tavoite on lisätä tietoisuutta ympäristövastuullisuudesta tapahtumatuotannossa.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu kirjoittajan omista käytännön kokemuksista, haastatteluiden tuloksista sekä kyselyn tuloksista. Viitekehukseen sisältyy keskeisinä asiasanoina ”ympäristövastuullisuus”, ”tapahtumatuotanto”, sekä ”ympäristövaikutus”. Opinnäytetyötä sekä sen ajankohtaisuutta perustellaan Sanna Marinin hallitusohjelman

(Valtioneuvosto 2019). ympäristötavoitteilla. Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteena Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. (Ympäristöministeriö 2019.)

Henkilökohtainen tietoperusta koostuu varsinaisesta käytännön kokemuksesta tapahtumatuotannoissa, joissa keskitytään ympäristövastuullisuuteen. Opinnäytetyössä edetään käytännön ja tietoperustan välillä vaihdellen.

1.1 Opinnäytetyön rajaukset

Opinnäytetyössä on keskitytty paikallisten, pienten ja keskisuurien tapahtumien ympäristövastuullisuuteen ja opastamiseen niissä. Opinnäytetyö ei varsinaisesti keskity suuriin vuosittaisiin festivaaleihin tai suuriin moottoriurheilutapahtumiin. Suuria festivaaleja käsitellään vain pinnallisesti opinnäytetyössä. Opinnäytetyössä on myös suljettu pois esimerkiksi ympäristövastuullisuuden markkinointi, mutta se mainitaan jatkoideointiosiossa. Opinnäytetyössä kerrotaan hieman myös mahdollisuudesta ympäristövastuulliseen viestintään, mutta kyseiseen aihepiiriin ei tutustuta syvemmällä analyysillä.

Aiheen rajaukseen on vaikuttanut esimerkiksi ajankäyttö, sillä opinnäytetyötä tehtiin nopealla aikataululla. Kirjoittaja ei ole halunnut tehdä todella laajaa opinnäytetyötä ympäristövastuullisuudesta, sillä moni kaupunki on luonut jo aikaisemmat ympäristövastuullisuusohjeistukset ja kirjoittaja halusi tutkia enemmänkin ympäristövastuullisuuteen kannustamista ja tuoda esimerkkejä ympäristövastuullisesta toiminnasta pienemmille tapahtumajärjestäjille. Kirjoittaja koki, että ympäristövastuullisuutta tarvitsee lisätä tapahtumatuotannoissa ja haluaa opinnäytetyöllään löytää keinoja, joilla ympäristövastuullisuutta voitaisiin lisätä eri tapahtumaorganisaatioissa.

1.2 Tutkimuskysymykset sekä tutkimusmenetelmät

Tutkimuskysymykset pohjautuvat opinnäytetyön keskeiseen ongelmaan, joka on ympäristövastuullisuuden resurssipula sekä tietoisuuden puute ympäristövastuullisuudesta. Keskeinen tutkimuskysymys on ”Mitä tapahtumajärjestäjän tulisi ottaa huomioon tapahtumatuotannossa, jotta tapahtuma olisi ympäristövastuullinen?”. Tutkimuskysymyksen alakysymyksiä ovat ”Miten ympäristövastuullisuutta voitaisiin lisätä tapahtumatuotannossa?”, sekä ”Miten tapahtumatuotannossa voidaan kannustaa ympäristövastuullisuuteen?”. Kysymykset saattavat vaikuttaa samalta, mutta lisäämisellä tarkoitetaan pieniä tekoja, joilla ympäristövastuullisuutta voitaisiin lisätä. Kannustamisella taas tarkoitetaan sitä, että miten esimerkiksi tapahtumaorganisaatio voi kannustaa tuotantoja ympäristövastuullisuuteen kuin myös esimerkiksi erilaiset kannustimet kaupungeilta ja kunnilta.

Tutkimusmenetelminä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua, jossa oli valmis kysymyspatteristo ja muutama avoin kysymys. Haastateltavina toimivat Erika Poikolainen, joka toimi aikaisemmin tapahtumatuottajana LAHTI - Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021-hankkeessa, nykyisin Poikolainen työskentelee Järvenpään kaupungilla tapahtumatuotannon asiantuntijana. Haastattelin myös Lahden kaupungin tapahtumakoordinaattoria Tea Kosusta, sillä Kosunen vastaa Lahden kaupungilla ympäristöoppaan luomisesta. Kirjoittaja on työskennellyt yhdessä kummankin haastateltavan kanssa yhteistyössä tapahtumatuotannon parissa LAHTI – Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021-hankkeessa. Opinnäytetyötä varten luotiin myös kyselylomake, jota jaettiin kotimaisille, suurten sekä keskisuurten kaupunkien tapahtumatuottajille. Kyselylomake sisältää samat kysymykset kuin puolistrukturoidut haastattelut ja haastatteluiden kysymyspatteristot.

Ainestoa analysoitiin teemoittamisen avulla. Teemoittamisella tarkoitetaan sitä, kun aineistoista paikannetaan kaikki tutkimuskysymyksiin tai tutkimusongelmiin vastaavat aiheet. (Juhila K.)

2 Teoria ympäristövastuullisen tapahtumatuotannon taustalla

”Meidän on siirryttävä ilmastoja kuormittavasta kertakäyttökulttuurista kohti hiilineutraalia kiertotaloutta, ja tämän on tapahduttava hyvin nopeasti.” – Sitran muistio, 2017

Tapahtumalla tarkoitetaan jotakin ainutkertaista ja ei-toistettavissa olevaa. Tapahtumilla on alku ja loppu. Tapahtumissa ihmiset haluavat olla yhdessä. Tapahtuma on kokemus. (Donald Getz ym. 2012.) Tapahtumateollisuus ry määrittelee tapahtuman aikaan ja paikkaan sidottuna, tarkoin suunniteltu ja jonkinlaisella tavoitteella ajateltuna tilaisuutena. (Tapahtumateollisuus ry.) Tapahtuman määritelmä on monimuotoinen, sillä missä menee tapahtuman raja? Tapahtuma voi olla pieni tai suuri, paikallinen, valtakunnallinen tai kansainvälinen.

Vastuullisuus on tasapaino kulutuksen ja uusiutuvien lähteiden välillä, vastuullisuuden avulla mahdollistetaan maapallon ja ihmiskunnan jatkuvuus. Ympäristövastuullisuudesta tarkemmin puhuttaessa, tarkoitetaan tällöin luonnonvarojen säästämistä ja niiden vastuullista käyttöä, minimoiden saastuttamisen ja suojellen luonnonperintöä. Ympäristövastuullisuus huomioiden tapahtumat pyrkivät minimoimaan jätteen määrän, pyrkivät hiilidioksidipäästöttömyyteen, saavutettavuuteen ja kertakäyttökulttuurin vähentämiseen. Ympäristövastuulliset tapahtumat eivät esimerkiksi ensisijaisesti hanki kertakäyttöisiä tavaroita, vaan maksivoivat tavaroiden kierrättämisen mahdollisuuden. (Holmes K ym. 2, 2015.)

Ympäristövastuulla tarkoitetaan myös sitä, että organisaation esimerkiksi tapahtumaorganisaation toiminnan aiheuttamien ympäristövaikutusten hallinta on osa organisaation johtamista ja osa normaalia toimintaa. Ympäristövastuussa toiminnan vaikutukset esimerkiksi luonnonvaroihin otetaan huomioon organisaation toiminnassa. (Tuomainen J, 2016).

Vastuullisuus voi olla tapahtumien kilpailukyvyn kannalta merkittävä. (Tapahtumantekijät.) Hyvän tuotteen tai palvelun on oltava eettisesti kestävä, ja organisaation tulee kantaa vastuunsa tuotteiden ohella myös ympäröivästä yhteiskunnasta. Vastuullisuudesta on hyötyä tapahtuman kilpailukyvyllä positiivisesti. (Björkqvist L ym, 21, 2012).

2.1 Ympäristömerkit ja -sertifikaatit

Ympäristömerkeillä ja -sertifikaateilla tarkoitetaan viranomaisten perustamia ja hallinnoimia merkkejä. Ympäristömerkkien avulla kuluttajat pystyvät hankkimaan ja valitsemaan tuotteita, jotka kuormittavat luontoa huomattavasti vähemmän. Usein ympäristömerkityt tuotteet eivät ole kalliimpia kuin vastaavat ilman ympäristömerkkiä olevat tuotteet ja Kuluttajaliiton mukaan ympäristövaikutusten arvioinnin on tehnyt puolueeton taho. Ympäristö-

merkkejä on muun muassa Joutsenmerkki, EU-ympäristömerkki, Euroopan Unionin energiamerkki, sekä Euroopan unionin luomumerkki. (Vastuullinen kuluttaminen: Ympäristö- ja energiamerkit, Kuluttajaliitto.)

A Greener Festival myöntää erilaisia sertifikaatteja tapahtumille, jotka tekevät ympäristötyötään kunnialla. AGF-palkinnolla on mahdollista osoittaa yleisölle ja kävijöille oman tapahtuman urauurtavuus. (A Greener Festival.) Vuosittaisten tapahtumien on myös mahdollista hakea itselleen Ekokompassi-ympäristösertifikaattia. Esimerkiksi Startupien supertapahtuma Slush omaa Ekokompassi-ympäristösertifikaatin kuin myös espoolainen April Jazz -tapahtumakin.

Ekokompassin avulla voit näyttää toteen kuluttajille konkreettista ympäristötyötä. Ekokompassi-sertifikaatti osoittaa aidosti vaikuttavia ympäristötekoja, ja se on osa ympäristöjärjestelmää. (Ekokompassi, a.) Jotkin kaupungin antavat esimerkiksi aluevuokrista alennusta, jos käytössä on Ekokompassi-sertifikaatti. Yhtenä esimerkkinä tällaisesta kaupungista on Helsingin kaupunki.

Ympäristösertifikaateilla tapahtumaorganisaation on mahdollista osoittaa tapahtuman noudattavan sertifikaatteihin vaadittavia ympäristövastuullisuusperiaatteita ja toimivan kyseisten tavoitteiden mukaan. Tapahtuma voi osoittaa kävijöilleen tekevänsä konkreettisia ympäristötekoja. Tapahtumalle tämä tuo hyötyä siten, että kävijät voivat varmistua tapahtuman olevan ympäristövastuullinen ja sertifikaatti varmistaa tämän. Ympäristösertifikaatit siis todennäköisesti lisäävät kävijämääriä tapahtumissa.

3 Ympäristövastuun osiot tapahtumatuotannossa

3.1 Miten kävijä voi ottaa huomioon ympäristövastuullisuuden omassa toiminnassaan?

Kaupungit sitouttavat tapahtumia toimimaan kaupungin ympäristövastuullisuusperiaatteiden mukaan esimerkiksi tapahtuma-avustusten myöntämisperiaatteiden kautta. Tapahtumat voivat hakea kaupungeilta tapahtuma-avustuksia ja myöntämiskriteereissä huomioidaan tapahtuman tavoitteet ja toimet ympäristövastuullisuuden saralla. Tapahtuma-avustusta myöntäessään kaupungit vaativat myös tapahtumilta raportointia tapahtumasta. Kävijöille viestiminen tapahtuman ympäristövastuullisuudesta ja esimerkiksi näkyvät ympäristömerkit- ja sertifikaatit helpottavat myös kävijöiden valintaa tapahtumalippua ostaessa. Ympäristövastuullisuuden ottaminen osaksi tapahtumatuotantoa mahdollistaa myös nämä erilaiset tapahtuma-avustukset tapahtumille.

Turun kaupunki painottaa, että tapahtumatukea hakevat tapahtumat sitoutuvat kaupungin kestävän kehityksen periaatteisiin. (Turun kaupunki.) Helsingin kaupungilla taas on käytössä ”Valitse vastuullisemmin”-palvelu, johon on koottu yhteiseen tietokantaan kaikki Helsingin kaupungin vastuullisuusperiaatteisiin tapahtumat, jotka sitoutuvat näihin periaatteisiin. (myHelsinki.)

Kävijälle on tärkeää huomioida myös oma mahdollisuutensa vaikuttaa tapahtuman ympäristövaikutuksiin ja ympäristövastuullisuuteen. Jos kävijä ei esimerkiksi pääse paikalle, on hänen tärkeää ilmoittaa esteestä tapahtumaorganisaatiolle. Kun kävijä ilmoittaa esteestä tapahtumaorganisaatiolle, voivat tapahtumaorganisaation edustajat tehdä vielä mahdollisia muutoksia esimerkiksi ruokatarjoiluihin tai yleisön saapumiseen paikan päälle. Ilmoittamisesta on hyötyä tapahtumalle, sillä he voivat vähentää ympäristötaakkaa ja tapahtumasta syntyviä päästöjä esimerkiksi ruokahävikin aiheuttamat päästöt. (Ronkainen M, 2019.)

3.2 Esituotanto

Esituotanto on tapahtuman kannalta olennainen ja tärkeä asia, sillä tuotanto-organisaatio päättää esituotannon aikana hankinnoista, ja alihankkijoiden kilpailutuksesta. Tapahtumaorganisaatio siis päättää, mistä hankitaan hankintoja, mitä hankintoja hankitaan ja onko hankinnat ympäristövastuullisia. Tapahtumatuotannon esituotanto alkaa ideoinnista. Tapahtuman esituotanto päättyy, kun tapahtumatuotanto alkaa. Tapahtumatuotannon esituotantovaiheessa työryhmä on vielä suhteellisen pieni, ja työryhmä kasvaa mitä lähemmäksi tapahtumaa mennään. (Opens 2020.) Tapahtumaorganisaation on huomioitava esituo-

tannon aikana esimerkiksi tapahtumapaikan esteettömyys ja saavutettavuus. Esituotannossa on mahdollista tehdä suuriakin suunnitelmia ja esimerkiksi ympäristövastuullisuus-suunnitelman luominen sekä markkinointisuunnitelman luominen kuuluvat esituotantovaiheeseen, jotka tuotanto-organisaatio hoitaa. Markkinoinnissa ja viestinnässä kävijöille, on mahdollista jo esituotantovaiheessa huomioida kommunikoinnin ympäristövastuullisista saapumistavoista tapahtumaan. Jo aikaisessa vaiheessa osoitettu tietoisuus ympäristövastuullisuudesta luo kävijälle kuvaa organisaation arvoista ja kannustaa kävijää saapumaan tapahtumaan. Tapahtumaorganisaation työntekijöiden on ajateltava kestävästi sekä vastuullisesti kilpailutusten, sopimusten ja hankintojen aikana. Koko tuotannon ajan, organisaation on pidettävä kirkkaana mielessä ympäristövastuullisuus. (Pajunen N, 2018.)

3.2.1 Tapahtumapaikan valinta

Ensimmäinen valinta tapahtumaa järjestettäessä on usein tapahtumapaikka. Tapahtumapaikan valinnassa huomioon otettavia yksityiskohtia on esimerkiksi maaston ja maaperän herkyys, sijainti julkisten kulkuyhteyksien varrella, sekä tapahtuman vaikutukset tapahtumapaikan läheisyydessä sijaitseviin vesistöihin tai kasvillisuuteen. Luvan hakeminen alueen käyttämiseen on mahdollista tehdä sähköisesti, mutta viranomaisten kanssa voi käydä keskusteluja kuormituksen vähentämisestä. Vähentämällä tapahtumapaikan maaperän kuormitusta, paikkaa voi hyödyntää tapahtumapaikkana jatkossakin, eikä luonto vahingoitu tapahtuman takia. (Oulun kaupunki, 2022a.)

Ensisijaista on, että tapahtumapaikka on sellainen, jonka palvelut ja rakenteet kestävät juuri paikalla järjestettävän tapahtuman kävijämäärän. Tapahtumapaikan yhteyshenkilön kanssa on mahdollista käydä keskusteluja erityistarpeista ja kannustaa heitä varautumaan niihin, esimerkiksi lisäämällä roska-astioita alueelle. Tapahtuman tapahtuessa sisällä esimerkiksi kokoustilassa tai juhlatilassa, tapahtumajärjestäjän on tärkeää selvittää tapahtumapaikan vuokraajan kunnianhimoisuus ympäristövastuullisuuteen ja onko tapahtumapaikalle myönnetty ympäristösertifikaatteja ja -merkkejä ja varmistaa sertifikaattien auditoinnit. Tapahtumapaikan ympäristövastuullisuus auttaa myös tuotantoa toimimaan ympäristövastuullisesti, sillä tapahtumapaikan osalta asia on kunnossa. (Rauman kaupunki.) Auditoinneilla tarkoitetaan sitä, että sertifikaattien myöntäjät ovat ajan tasalla tapahtumapaikan ympäristötavoitteista ja sitoutumisesta ympäristötavoitteisiin. Esimerkiksi Ekokompassi-sertifikaatti auditoidaan kolmen vuoden välein kolmannen osapuolen toimesta, jossa tarkastetaan, että työ ympäristövastuullisuuden eteen jatkuu. (Ekokompassi, b)

Tapahtumapaikan valinnassa tulee ottaa huomioon myös tapahtumapaikan sähkönkäyttö ja energiantarve. Tapahtumapaikan vuokraajan kanssa keskusteltaessa, pystyy selvittämään, kuinka paljon esimerkiksi luonnonvalosta on hyötyä. (Hill S 2019.)

3.2.2 Hankinnat tapahtumaa varten

Tapahtumatuotantojen hankinnat koostuvat usein erilaisista painotuotteista ja näitä tulisi välttää. Paperin käyttö on globaalisti liian korkealla ja sen vähentäminen on yksi ympäristöteko, jonka tapahtumatuotannot voivat tehdä. Tapahtumatuotannoissa käsiohjelman tekeminen, infoesitteet ja fyysiset kartat vievät kaikki paperia ja lisäävät paperinkulutusta. Tapahtumatuotannot ja tuotanto-organisaatiot pystyvät vähentämään paperin käyttöä vaihtamalla paperin ympäristöystävälliseen paperiin. Paperin käyttöä voi myös vähentää esimerkiksi kaksipuoleisella tulostuksella, käyttämällä samoja tulostettuja infograafeja seuraavina vuosina ja tulostamalla tuotteet pienempänä, esimerkiksi A4-kokoinen infoesite A5-kokoisena. Tapahtumatuotannon hankinnoissa esimerkiksi kertakäyttöastiat ovat usein hankintalistalla. Tuotanto-organisaatiot voivat muovimukien tilalla hankkia esimerkiksi pahvimukeja tai uudelleenkäytettäviä lasimukeja. Tämän avulla tuotannot voivat vähentää paperinkäyttöä ja tuottaa tapahtumaa ympäristövastuullisemmin. (Brzozowska A ym, 130, 2021.)

3.2.3 Melu, jätehuolto, käymälät ja luvat

Meluilmoitus on tehtävä, jos melu jatkuu kello 22:00 jälkeen. Melu on ympäristöhaitta, sillä melu vaikuttaa ihmisten lisäksi myös eläimiin muun muassa lintujen lajikäyttäytymiseen. Melu haittaa myös esimerkiksi lepoa ja keskittymistä. Tapahtumapaikan ollessa kaupungin keskustassa, tulee melusta ilmoittaa lähialueen asukkaille ja yrityksille. Esiintymislava tulee sijoittaa siten, että lavalta kaikuva melu ei kohdistu asutukseen suoraan, ja ettei melu jää kaikumaan alueelle esimerkiksi suljettu kaupungin keskusta, jossa melu kimpoaa talosta toiseen. Kaupunkien ympäristöviranomaiset auttavat kysymyksissä liittyen meluhaittoihin ja melutorjunnan suunnittelussa. (Saarinen A, Ympäristöministeriö 2013.)

Jätehuolto on tapahtumien suurin ympäristökuormitusta aiheuttava tekijä ja siksi siitä on pidettävä tarkkaa huolta. Jätehuoltosuunnitelman tekoon on mahdollista saada apua kaupunkien ja maakuntien jätehuoltoviranomaisilta. Jätehuoltosuunnitelmalla pystyy helpottamaan tapahtuman ympäristövastuullisuuden suunnittelua. Jätehuoltoon ja jätehuollon luonteeseen vaikuttaa tapahtuman luonne ja koko, suuremmat tapahtumat tarvitsevat laajemman jätehuoltosuunnitelman kuin pienet naapurustotapahtumat. Jätehuollon tarkalla suunnittelulla, tapahtumatuotannot pystyvät ennakoimaan tapahtumien jätehuollon tarvetta ja esimerkiksi roska-astioiden määrää ja kokoa, sekä sijaintia. (Rauman kaupunki.)

Jokaisen suuren yleisötilaisuuden tuottajan on huomioitava, että käytössä on riittävä määrä asianmukaisesti varusteltuja käymälöitä. Alkaen jokaisesta 1000 henkilöstä on huomioitava myös asianmukaiset esteettömät käymälätilat. (Lahden kaupunki, 2022a.) Käymälät

tulee sijoittaa tarkoituksenmukaisesti esimerkiksi yleisten kulkuväylien varrelle, sekä esimerkiksi pyörätuolilla saavutettavalle alueelle. Käsihygieniamahdollisuudet on huomioitava käymälöiden yhteydessä tai niiden läheisyydessä. Käsihygieniaa ylläpitää myös saumaton käsihuuhteen tai puhdistuspyyhkeiden saanti. (Valvira, 2011.)

Tapahtuman koko vaikuttaa siihen, minkälaisia lupia tapahtuma tarvitsee ja millaisia lupia tuottajan on tapahtumalle haettava. Luvat ja ilmoitukset ovat turvallisen ja hyvin järjestetyn tapahtuman perusta. Tapahtuman vastuu on aina sen järjestäjällä. Kaikki tapahtumat eivät tarvitse kaikkia lupia, esimerkiksi ilotulitelupaa ei tarvitse jokainen tapahtuma. Sisätilatapahtuma muutamalle kymmenelle hengelle toteutuu mahdollisesti ilman suurempia lupia, mutta ilmoitus yleisötilaisuudesta on tässä tapauksessa kuitenkin hyvä tehdä poliisille. (Lahden kaupunki, 2022b.)

Jokaisen tapahtuman on tehtävä ilmoitus yleisötilaisuudesta poliisille, etenkin jos tapahtuma vaikuttaa sivullisiin. Yleisötilaisuudesta pitää ilmoittaa poliisille vähintään viisi (5) vuorokautta ennen tapahtumaa. Liikennejärjestelyiden ja -ohjaajien mahdollisen tarpeen takia on tehtävä poliisille suunnitelma, joka sekin on esitettävä viisi (5) vuorokautta ennen tapahtumaa. Kun tapahtuma menee suuremmaksi, vaaditaan lupiakin enemmän. Yli 200:n kävijän tapahtumat vaativat pelastussuunnitelman sekä turvallisuussuunnitelman. Tapahtumaorganisaation tulee pitää huolta Teoston käyttöluvista musiikin soittoa varten, sillä ilman käyttölupia ja soittaessa musiikkia rikotaan tekijänoikeuksia. Tapahtumaorganisaation on myös huolehdittava anniskeluoikeuksista. Anniskella saa vain anniskelupassilliset täysi-ikäiset henkilöt. Tuottajan on huolehdittava, että ruokaa jakavat ja tekevät omaavat hygieniapassin. (Suomi.fi, 2021.)

Monilla kaupungeilla on käytössä sähköiset lupahakupalvelut, joista on mahdollista löytää kaikki luvat yhdestä paikasta. Esimerkiksi Lahden kaupungilla on käytössä eTapahtumapalvelu, ja asian pystyy hoitamaan sähköisesti ja nopeasti. (Lahden kaupunki, 2022c.)

3.2.4 Sähkö ja energiantarve

Vuoden 2022 syksyllä Suomea koettelee energiakriisi ja esimerkiksi Työ- ja elinkeinoministeriö käynnistää lokakuussa 2022 kampanjan ”Astetta alemmas”, jolla kannustetaan suomalaisia säästämään energiaa ja vähentämään sähkön kulutushuippuja. Sähkön- ja energiantarve on ajankohtainen huomioonotettava huoli tapahtumatuotannossa. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2022).

Ympäristövastuullisessa tapahtumassa tulee käyttää uusiutuvaa energiaa. Tapahtumapaikan omistajan kanssa tulee sopia esimerkiksi siitä, että kun tilat eivät ole käytössä, valot ja ilmastointi on sammutettu näistä tiloista. Yleisölle viestiminen energiansäästöstä ja

yleisön kannustaminen sammuttamaan valot tiloista, kun poistuvat niistä, helpottaa myös tuotanto-organisaation työmäärää. Tapahtumapaikan lamput ovat tärkeää olla energiansäästö- tai LED-lamppuja. (Case, R 2013.)

Alihankkijoiden kilpailutus ja teknisen tuottajan selvitys sähkönkulutuksesta on hyvä huomioida tapahtumatuotannossa, jo aikaisessa tuotantovaiheessa. Tapahtumissa on hyvä myös organisaation puolesta arvioida tapahtuman sähkönkulutus ja energiantarve. (Oulun kaupunki, 2022b)

3.2.5 Ympäristövastuullisuussuunnitelma

Tapahtumalle on hyödyllistä luoda ympäristövastuullisuussuunnitelma ja hyödyntää sitä markkinoinnin tukena. Ympäristövastuullisuussuunnitelma mahdollistaa tiedotuksen kuluttajalle ja kävijälle, siitä mihin tapahtuma on sitoutunut ja mitkä asiat organisaatio ottaa huomioon tapahtumaa järjestäessä. Tapahtuman kannattaa toteuttaa ympäristövastuullisuussuunnitelmaa läpinäkyvästi ja avoimesti. Ympäristövastuullisuussuunnitelmasta tiedottaminen sitouttaa kävijät jo alkuvaiheessa tapahtuman ympäristövastuullisuuteen ja osoittaa kävijöille tapahtuman tavoitteet. Apua ympäristövastuullisuussuunnitelman tekoon saa esimerkiksi kaupungin tai kunnan ympäristöviranomaisilta tai viranhaltijoilta.

Jarkko Kivikoski Wolttigroupista toteaa, että jokainen yritys tarvitsee vastuullisuusstrategian tapahtumien järjestämiseen. Ympäristövastuullisuussuunnitelmalla ja vastuullisuusstrategialla varmistetaan, että tuotannoissa ympäristövastuu otetaan huomioon helposti ja jopa ilman sen kummempaa ajattelua. (Kivikoski J, WolttiGroup.)

3.3 Tapahtumantuotanto

Kun tapahtuman rakennus alkaa ja tapahtumaan on muutamia päiviä, on tapahtumantuotannossa siirrytty tuotantovaiheeseen. Tuotantovaiheessa useimmat hankinnat tehdään ja tarvittavat tilat varataan, sekä tarvikkeet tilataan. Ympäristövastuullisuussuunnitelma on esituotannon aikana valmisteltu ja se on mukana tuotantovaiheessa kaikessa mitä tapahtumaorganisaatio tekee. Ympäristövastuullisuusviestinnän jatkaminen kävijöiden suuntaan kasvattaa kävijöiden luottamusta tapahtuman ympäristövastuullisuudesta.

Hankintojen aikana, ennen tilauksia, on tärkeää miettiä tavaroiden uudelleensijoituspaikat tai uudet käyttötarkoitukset. Minimoimalla turhan jätteen ja kierrättämällä tavarat, voi tapahtuma toimia ympäristövastuullisemmin. Tuotantovaiheessa koko työryhmä tulee sitouttaa ympäristövastuullisuuteen ja mahdollisesti kouluttaa uusia toimijoita tapahtuman ympäristövastuullisuudesta ja tavoitteista. Myös mahdolliset tapahtuma-avustuksen velvoitteet ovat tärkeää selventää uusille toimijoille.

3.3.1 Tapahtuman rakentaminen, rakennuttajan valinta sekä tapahtuman purku

Tapahtuman rakentajaa kilpailuttaessa on tuotava esille tapahtuman ympäristövastuullisuustavoitteet ja tapahtumaorganisaatio voi osana tarjousta pyytää kirjallisesti myös rakennuttajan yrityksen ympäristövastuullisuustavoitteita. Kirjallisissa ympäristövastuullisuustavoitteissa tulisi käydä ilmi rakennuttajan käyttämät ajoneuvot, koneet ja muut laitteet sekä niihin käytettävä polttoaine. Sähköisiä ajoneuvoja ja laitteita käyttäessä, on tärkeää tietää sähköntarve.

Ympäristövastuullinen tapahtuma selvittää myös alihankintojensa päästöt, jotta voi oikeasti toimia ympäristövastuullisesti. Ympäristövastuullisuussuunnitelman toteuttaminen läpinäkyvästi kävijöille toteutuu osana rakennuttajan hankintaa. Ympäristövastuullinen tapahtumatuotanto on ympäristövastuullinen kaikilla sen osa-alueilla. Rakennuttajan on myös sitouduttava purkutoimissaan jätteiden lajitteluun, ja siihen, että ympäristö pysyy ennallaan. (Helsingin kaupunki.)

3.3.2 Saavutettavuus & tapahtumapaikka

Tapahtumapaikan on oltava helposti saavutettava, tai siitä on tehtävä helposti saavutettava ja esteetön. Tapahtumaorganisaatio voi kannustaa yleisöä ja kävijöitä saapumaan kävellen, pyörällä tai julkisella liikenteellä. Jos näistä mikään ei ole mahdollista, organisaatio voi myös esimerkiksi kannustaa kimppekyyteihin. Alihankkijan kautta on mahdollista saada paikalle valvotut pyöräparkit ja esimerkiksi keskusteluja voi käydä kaupungin julkisen liikenteen yhtiön kanssa mahdollisista muutoksista julkisen liikenteen aikatauluihin. (Helsingin kaupunki.)

Tapahtumasta voi tehdä esteettömän Invalidiliiton ohjeistuksilla. Invalidiliitto ohjeistaa, että kulkureittien tasoeroissa on oltava luiska ja opasteiden on oltava selkeitä ja isoja. Esteettömyyteen vaikuttaa myös esimerkiksi se, että avustajat pääsevät tapahtumaan ilmaiseksi. Valaistukseen on tämän lisäksi kiinnitettävä huomiota ja, että valaistus on riittävä ja tasainen, eikä häikäise kävijöitä. Tiedottamiseen voi tuoda myös esteettömyyttä ja saavutettavuutta ilmi. Esteetön tapahtuma tiedottaa sijainnin ja esteettömyyden kävijöille mahdollisimman tarkasti ja selkokielisesti. Tämän lisäksi esteetön tapahtuma myös mahdollistaa ilmoittautumisen puhelimitse tai sähköpostitse. (Invalidiliitto, 2018.)

3.3.3 Jätehuolto ja käymälät

Monipäiväisissä tapahtumissa, sekä tilaisuuksissa jäteastiat on lähtökohtaisesti tyhjennettävä kerran päivässä, mutta kuitenkin aina kun ne täyttyvät. Tapahtuma-alue on myös

siivottava tapahtuman aikana aina tarvittaessa. Jätehuoltoasiat on hyvä sijoittaa tapahtuma-alueen ruokailualueelle, pääkulkuväylille ja lähelle katsomoa. Jätteestä ei saa aiheutua haittaa terveydelle eikä ympäristölle. (Lahden kaupunki, 2022a.)

Jätehuoltoasiat on sijoitettava ja hoidettava siten, ettei niistä aiheudu hajua tai ettei esimerkiksi eläimet pääse astioihin tai ettei muuta terveystahaittaa aiheudu astioista. Tilaisuuden järjestäjän tulee ohjeistaa yleisö, myyjät, tapahtuman henkilökunta ja muut tarvittavat henkilöt jätteiden lajittelusta ja sitä koskevista velvoitteista. Mikäli lajitteluneuvonta tuntuu hankalalta, voit kysyä apua esimerkiksi Kierrätyskeskukselta. Kierrätyskeskus tarjoaa tapahtumajärjestäjille ja tapahtumatuottajille koulutuksia liittyen lajitteluneuvontaan ja kierrätykseen. Jos kyseessä on suuri tapahtuma, jossa on käytössä karttapohja, jäteastioiden on hyvä näkyä karttapohjassa. (Lahden kaupunki, 2022a.) Selkeät opasteet lajitteluastioihin helpottavat yleisön ja kävijöiden lajittelua. (Aro J, 2008a.)

On tärkeää huolehtia esimerkiksi jätevesien keräyksestä ja hävityksestä, jätevesiä kuten esimerkiksi käsienpesuvettä ei saa päätyä maahan tai luontoon. Käymälät on tyhjennettävä tarvittavan usein, sekä siivottava aina asianmukaisesti. Tämä hoituu usein yrityksen kautta ja tulee palveluna mukaan käymälävuokrauksessa, mutta asia on käytävä läpi yrityksen kanssa, jonka kautta tapahtumaan tulee käymälät. Tyhjennyksen voi suorittaa vain koulutettu henkilö. (Valvira, 2011.)

3.3.4 Yhteistyö tapahtumatuotannossa

Kaupungit ja kunnat tekevät yhteistyötä tapahtumajärjestäjien ja eri tuotantojen kanssa. Kaupungeilla on suuremmat resurssit ja mahdollisuudet avustaa pienempien ja pienellä budjetilla tehtyjen tapahtumien tuotannossa.

Kaupunkien taas on hyvä hyödyntää tapahtumatuotannossa esimerkiksi kulttuurialan toimijoita, sekä suurien tapahtumien kanssa yhteistyö kaupunkien kanssa on tärkeää. Monissa kaupungeissa toimii matkailuun keskittyneet yritykset, Lahden seudulla esimerkiksi VisitLahti ja Lahti Region. Näiden yritysten kanssa on mahdollista tehdä yhteistyötä ja usein myös he ovat sitoutuneet kuntiensä tai kaupunkiensä ympäristövastuullisuustavoitteisiin. On kuitenkin tärkeää selvittää, että yhteistyökumppanisi ovat sitoutuneet samoihin tavoitteisiin ympäristövastuullisuuden osalla kuin tapahtumaorganisaatio ja tapahtumajärjestäjät.

Tapahtumat voivat tehdä monien yritysten kanssa yhteistyötä ja esimerkiksi hankkia sponsoreita, jos tapahtumabudjetti on pieni. Ympäristövastuullisena tapahtumana yhteistyön tekeminen yritysten kanssa, on tärkeää huomioida näiden yritysten ympäristövastuul-

lisuustavoitteet ja tapahtuman kannattaa tehdä yhteistyötä sellaisten yritysten kanssa, joilla on samat vastuullisuustavoitteet kuin tapahtumalla ja tapahtumaorganisaatiolla.

3.3.5 Välilliset päästöt

Kasvihuonekaasuprotokollan mukaan päästöt jaotellaan kolmeen eri laajuusalaan. Scope 1 -luokkaan kuuluu päästöt, joihin voidaan vaikuttaa suoraan. Scope 2 -luokkaan kuuluu epäsuorat päästöt esim. sähkön tuotanto. Scope 3 -luokkaan kuuluu esimerkiksi jätehuolto, logistiikka, vesihuolto ja monia muita. Scope 3 -luokka sisältää siis välillisiä päästöjä. (GreenCarbon, Mikä ihmeen Scope 1, 2, 3.)

Välilliset päästöt koostuvat esimerkiksi tapahtumakävijöiden saapumisesta tapahtumaan. Jos kävijät saapuvat julkisella liikenteellä on välilliset päästöt pienemmät kuin, jos kaikki saapuisivat paikalle omilla autoillaan. Välillisiin päästöihin kuuluu myös esimerkiksi esiintyjien saapuminen tapahtumapaikalle, esimerkiksi kansainvälisten artistien lentomatkat. Välillisiin päästöihin sisältyy myös työmatkaliikenne aina tapahtumajärjestäjiltä vapaaehtoiseen, sekä toimistolaitteet ja paperi. (Kuri M, 2022.)

3.4 Jälkituotanto

Tapahtuman jälkituotanto, toiselta nimeltään purku, alkaa heti kun tapahtuma on päättynyt ja yleisö on siirtynyt pois tapahtuma-alueelta tai tapahtumapaikasta. Jälkituotannossa tapahtuma-alueen jätehuolto ja siivous on hoidettava ympäristövastuullisesti, sekä tapahtuma-alue on jätettävä samankaltaiseen kuntoon kuin se oli tapahtuma-aluetta rakennettaessa.

Jälkituotannon aikana selvitetään myös onnistumiset ja epäonnistumiset ympäristö vastuullisuuden kannalta. Tapahtumasta kerätään myös yleisöltä palautetta, jonka mukana voi selvittää tapahtuman ympäristövastuullisuutta. Jälkituotantoon kuuluu myös tapahtuman päästölaskenta ja mahdolliset kompensatiot. Tapahtumaorganisaatio käy myös työryhmän kesken yhteisen palautekeskustelun tapahtumasta.

3.4.1 Jätehuolto ja käymälät, sekä siivous

Tapahtuman loppusiivous on iso projekti ja siihen vaikuttaa todella vahvasti se, että tapahtuman aikana jätehuollosta ja siivoamisesta on huolehdittu kunnolla. Kaikki tapahtuman aikana syntynyt jäte on jätelain mukaan toimitettava hyötykäyttöön. Roskaamista on mahdollista vähentää jätteen synnyn ehkäisyn avulla. Kaikki jätteet on ympäristövastuullisissa tapahtumissa kierrätettävä tai mahdollisuuksien mukaan uudelleenkäytettävä. (Aro J, 2008b.)

Yhteistyön kautta pystyy hyödyntämään loppusiivouksessa apukäsiä tai yhteistyökumppaneita, arvion loppusiivouksen kustannuksista voi pyytää esimerkiksi käymälöiden toimittajalta tai kilpailuttaa yritykset. Lajittelun tuntuessa hankalalta, apua on tarjolla esimerkiksi Kierrätyskeskukselta, joka järjestää koulutuksia tapahtumajärjestäjille liittyen lajitteluneuvontaan ja kierrätykseen. (Kierrätyskeskus.)

3.4.2 Päästölaskenta sekä kompensatio

Päästölaskentaa voi suorittaa jo ennen tapahtumaa, mutta päästölaskenta ja sen kautta mahdollinen päästökompensatio on vaivattomampaa tehdä tapahtuman jälkeen. Päästökompensatiolla voidaan parantaa tapahtuman ympäristövastuullisuutta ja pienentää tapahtuman hiilijalanjälkeä, sekä näyttää yleisölle ja kävijöille oman tapahtuman ympäristövastuullisuus. Maailma kylässä -festivaali esimerkiksi kompensoi oman tapahtumansa esiintyjien lentokonematkojen hiilidioksidipäästöt tukemalla kotimaisten luonnonsuojelujärjestöjen työtä. (Maailma kylässä -festivaali.)

Suomessakin on yrityksiä, jotka tarjoavat tapahtumille CO₂-laskurin. Yksi yrityksistä on Tapaus, jonka laskurin tarkoitus on avustaa tapahtumien järjestäjiä tapahtumien ilmasto-vaikutusten pienentämiseen ja auttaa myös heitä tekemään oikeita valintoja. (Tapaus.) Tapahtumaorganisaatiot voivat tehdä myös yhteistyötä hiilijalanjälkeä laskevien yritysten kanssa ja selvittää oman tapahtuman hiilijalanjälki.

4 Ympäristövastuullisuus tapahtumatuotannossa tutkimus ja tulokset

4.1 Haastattelut

Haastattelulomake luotiin tutkimuskysymyksiensä pohjalta, ja kysymyspatteristo koostui viidestä kysymyksestä. Haastatteluiden pohjalta halutaan selvittää halukkuus ympäristövastuullisuuteen, kuinka helppoa on toimia ympäristövastuullisesti, ja miten ympäristövastuullisuus toimii tapahtumatuotannoissa. Haastattelukysymykset löydät liitteestä 1. Haastattelulomake luotiin Word-tiedostona, johon haastattelujen aikana täytin saamani vastaukset. Haastattelukysymykset jaettiin haastateltaville etukäteen, jotta he pystyivät valmistautumaan haastatteluun.

Haastatteluiden haastattelutyypinä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua, jossa kysymykset ovat valmiiksi mietittyjä ja kaikille haastateltaville samoja. Vastausvaihtoehdot puuttuvat puolistrukturoidussa haastattelussa ja haastateltava voi vastata avoimesti kysymyksiin. (Liisa Näpärä, Haastattelun lajityypit.)

Opinnäytetyötä varten haastateltiin kahta henkilöä, jotka ovat työskennelleet ympäristövastuullisen tapahtumatuotannon parissa. Haastateltavina toimivat Järvenpään kaupungin tapahtumatuotannon asiantuntija, Erika Poikolainen sekä Lahden kaupungin tapahtumakoordinaattori Tea Kosunen. Kyseiset henkilöt valikoituivat haastateltavaksi aiemman työkokemuksen perusteella.

Erika Poikolainen toimi ennen tapahtumatuotannon asiantuntijuuttaan LAHTI – Euroopan ympäristöpääkaupunki 2021-hankkeen tapahtumatuottajana. Tea Kosunen vastaa tällä hetkellä Lahden kaupungilla ympäristöoppaan luomisesta tapahtumajärjestäjille, Kosunen toimii myös tapahtumakoordinaattorina Lahden kaupungilla. Ympäristöopas julkaistaan vuoden 2022 aikana. Erika Poikolaista haastateltiin perjantaina 09.09.2022 klo 15:30-16:10 Teams-sovelluksella etäyhteyksin. Tea Kosusta haastateltiin Teams-sovelluksella etäyhteyksin tiistaina 07.09.2022 klo 10:15 – 10:45.

4.2 Haastatteluiden tulokset

Kyselomakkeen pohjalta kysyttiin samat kysymykset kummaltakin haastateltavalta. Kysymyspatteristo koostui viidestä kysymyksestä.

Kysymykset olivat ”Mikä on selkeintä tapahtumatuotannon ympäristövastuullisuudessa?”, ”Mikä kannustaisi tapahtumatuotannon ympäristövastuullisuuteen?”, ”Miten ympäristövastuullisuus näkyy tapahtumatuotannoissa?”, ”Missä tapahtumajärjestäjät tarvitsevat apua ympäristövastuullisuudessa?”, ”Kuinka tärkeäksi koet ympäristövastuullisuuden tapahtu-

matuotannoissa?” sekä ”Koetko, että tapahtumien pitäisi luoda ympäristövastuullisuus-suunnitelma?”

Jokaisen kysymyksen tulokset käydään seuraavaksi läpi kysymys kerrallaan. Selkeimmäksi asiaksi tapahtumatuotannon ympäristövastuullisuudessa koettiin konkreettisena asiana jätehuolto, ja kiertotalouden hyödyntäminen muun muassa esimerkiksi materiaalien uudelleenkäyttö ja lainatavarat. Toisaalla esimerkiksi selkeintä oli myös se, että asia on osa tuotantoa ja on pitkälti esimerkiksi arvokysymys, onko tapahtuman organisoijalla ja tuottajilla ympäristövastuullisuus osana arvoja ja pystyvätkö he seisomaan tapahtuman ideologian takana?

Grafiikka 1 Mikä on selkeintä ympäristövastuullisessa tapahtumatuotannossa?

Haastatteluissa kävi ilmi, että ympäristövastuullisuuteen kannustaisi eniten helppous, selkeys ja kustannustehokkuus. Kannustimena toimii myös esimerkiksi johdon tuki sekä se, että he ovat ideologisesti ympäristövastuullisen tapahtuman takana. Haastatteluissa toivottiin mahdollisimman paljon konkretiaa ja käytännön ohjeistukset, vähennettäisiin niin sanottua turhaa lisätyötä ja luotaisiin yleiset ohjeistukset, jotka voitaisiin ottaa tapahtumisessa käyttöön. Kysyessäni missä tapahtumajärjestäjät tarvitsevat apua, tuli ilmi myös selkeys ja konkretia. Tapahtumajärjestäjille toivotaan myös tietotaitoa ja koulutautumista ympäristövastuullisuuteen. Konkretiana myös haastatteluiden perusteella toimisi esimerkiksi linkki suoraan oman alueen sähköyhtiöön, joka tarjoaa tapahtumalle vihreää sähköä.

Tällä vähennettäisiin epätietoisuutta ja ohjattaisiin henkilö heti oikeaan suuntaan ilman turhia välikäsiä.

Grafiikka 2 Mikä on vaikeinta ympäristövastuullisessa tapahtumatuotannossa?

Ympäristövastuullisuus näkyy tapahtumatuotannoissa erilaisina sertifikaatteina, joiden myötä tapahtumajärjestäjät saavat listan, jota on helppo noudattaa ja merkitä ylös, kun asia on suoritettu. Ympäristövastuullisuus voi näkyä myös omana vastuuhenkilönä ja kiertotalouden hyödyntämisessä esimerkiksi pienellä budjetilla tuotettavissa tapahtumissa. Kiertotaloutena näkyy myös ympäristövastuullisuus vahvasti, hankinnat ajatellaan pitkällä aikavälillä ja kertakäyttötavaroita vältetään esimerkiksi ilmapalloja.

Tapahtumatuotannon ympäristövastuullisuus koetaan todella tärkeäksi, se on megatrendi ja se vaikuttaa nyt ja tulevaisuudessa. Kävijät ja yleisö on entistä kriittisempiä ympäristövastuullisuudesta ja toiveena olisi nostaa myös kävijöiden mahdollisuus vaikuttaa tapahtuman ympäristövastuullisuuteen esimerkiksi välilliset päästöt matkustamisesta tapahtumaan. Ympäristövastuullisuus tapahtumatuotannossa on asia, jolta ei voi välttyä eikä sitä voi väistää. Haastattelussa myös sanottiin, että tulevaisuudessa todennäköisesti myös sosiaalinen vastuu kasvaa esimerkiksi saavutettavuus ja yhdenvertaisuus. Ympäristövas-

tuullisuuden huomiointi nähdään isona budjetti- ja resurssikysymyksenä. Ympäristövastuu pyritään huomioimaan, mutta ajautuu karille resurssienpuutteen vuoksi.

Poikolainen koki päästökompensaation hyvänä työkaluna, mutta ei lopullisena ratkaisuna. Poikolaisen mukaan emme voi ajatella päästökompensaatiota tapana, jolla olemme ympäristövastuullisia vaan ennemminkin meidän on pyrittävä tuotannoissa nollapäästöihin ja hiilineutraaleihin tapahtumiin.

Tapahtumien ympäristövastuullisuussuunnitelma koettiin hyvänä keinona iskostaa ympäristövastuullisuus mukaan tuotantoon. Monet tapahtumat käyttävät ekokompassia ja auditoivat sitä aika-ajoin. Jos ympäristövastuullisuussuunnitelma on soljuvasti yhdistetty tapahtumasuunnitteluun ja on mukana alusta asti, on se hyödyllinen. Toiveena on, ettei olisi montaa erilaista suunnitelmaa, vaan pääasiallisesti yksi suunnitelma kaikelle muun muassa markkinoinnille, viestinnälle ja ympäristövastuullisuudelle. Ympäristövastuullisuussuunnitelman ei tarvitse ensimmäisinä vuosina olla laaja ja rönsyilevä, vaan lyhyt ja selkeä. Vuosien kuluessa sitä voitaisiin kehittää ja laajentaa, sekä tulevaisuudessa tapahtumatuotannoissa ottaa uusia aspekteja käytäntöön.

4.3 Haastatteluiden tuloksien analysointi ja teemoittaminen

Haastatteluiden perusteella voin todeta, että tapahtumajärjestäjät ja -tuottajat toivovat konkretiaa, selkeyttä ja helppoutta. Näen, että on tärkeää luoda yleinen ohjeistus tapahtumajärjestäjille, jonka voisi muokata omiin tarpeisiin ja omaan tapahtumaan sopivaksi. Kuntien ja kaupunkien työntekijöiden kouluttaminen ympäristövastuullisuuteen ja mahdollisesti jopa ympäristövastuullisuuskoordinaattorin tai muun henkilön palkkaaminen, jonka vastuulla ympäristövastuullisuus olisi, nähtiin todella tärkeänä, jotta ympäristövastuullisuuteen voitaisiin panostaa entistä paremmin. Kouluttamisen avulla voitaisiin myös varmistaa tietotaito ja mahdollisuus luoda infotilaisuuksia pienempien tapahtumien järjestäjille.

Pystyn toteamaan myös, että haastateltavana pitävät ympäristövastuullisuutta tapahtumatuotannossa tärkeänä ja sen tärkeyttä ei voida kiistää. Tulevaisuudessa myös esimerkiksi sosiaalinen vastuu ja vastuullisuuden muut osa-alueet tulee myös osata ottaa huomioon tuotannoissa, näistä konkreettisina esimerkkeinä esteettömyys, selkokielisyys ja yhdenvertaisuus.

Konkretiana nähdään suorat linkit ja ohjeistukset esimerkiksi lupa-asioissa tai etenkin energiakriisin ollessa läsnä, tapahtumatuottajat toivoivat suoraa linkkiä ohjeistuksiin, josta pääsisi hankkimaan suoraan vihreää tai ekosähköä. Ympäristövastuullisuus nähdään myös osittain resurssikysymyksenä ja tapahtumajärjestäjiä etenkin kunnallisella puolella huolettaa resurssien puute, sekä se että työmäärä lisääntyy, mutta lisäresursseja ei saa-

da. Päästölaskenta on hyvä apuväline esimerkiksi päästökompensaation kanssa, mutta päästölaskentaa kannattaa hyödyntää vähentämään kokonaisvaltaisia päästöjä.

Vastuullisuusviestintä nähdään todella tärkeänä, tapahtumajärjestäjien on tärkeää tuoda markkinoinnissaan ja viestinnässään esille ympäristövastuulliset ratkaisut ja toimet, joilla vähentävät päästöjä. Vastuullisuusviestinnällä myös kävijä voi avustaa tapahtuman ympäristövastuullisissa ratkaisuissa, kun viestinnässä kannustetaan saapumaan paikalle jalan tai julkisen liikenteen avulla. Aiemmin mainitsemani kävijöiden kriittisyys näkyy myös viestinnässä.

4.4 Kyselylomakkeen luonti

Kyselylomake luotiin haastattelulomakkeen pohjalta, kysymykset olivat samoja, mutta tällä kertaa keskustelua ei johdettu tai fasilitoitu. Kyselylomake jaettiin noin kolmellekymmenelle tapahtuma-alan ammattilaisille, ja tarkoituksena oli saada vastauksia nimenomaisesti tutkimuskysymykseen ja muutamaa monivalintakysymykseen.

Kyselylomakkeessa oli taustakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Kyselylomake luotiin Webropol-alustalla. Kyselylomake löytyy liitteestä numero 2. Kyselylomaketta jaettiin myös haastateltaville ja heille annettiin lupa jakaa sitä eteenpäin. Kyselylomake jaettiin myös eri kaupunkien tapahtumatuottajille ja kulttuurituottajille. Kyselylomaketta on jaettu myös LinkedInissa ja kyselylomaketta jakoi myös Erika Poikolainen omalle verkostolleen.

Vastauksia pyrittiin hakemaan eri kokoisista kaupungeista aina keskikokoisista kaupungeista suurempiin kaupunkeihin. Vastausaikaa kyselyssä oli 30.08.2022 – 09.09.2022 ja sain vastauksia yhteensä 6 kappaletta.

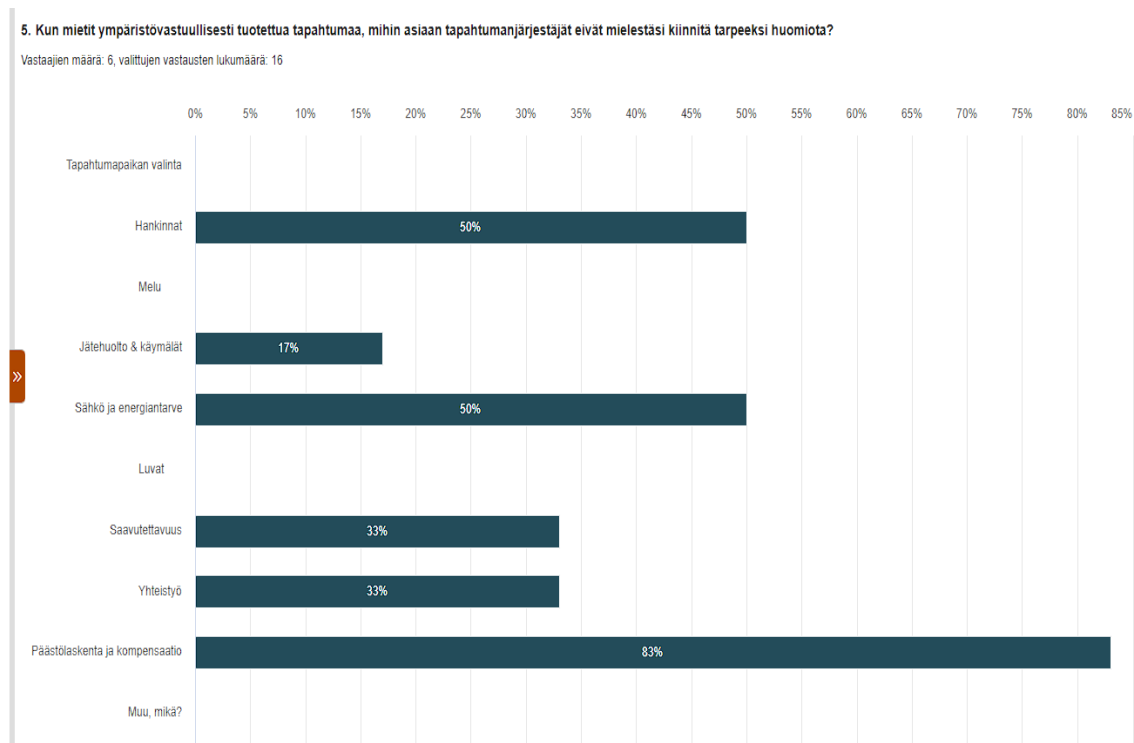
4.5 Kyselylomakkeen tulokset

Kyselylomakkeeseen vastasi 6 henkilöä, yksi mies ja viisi naista. Kyselylomakkeeseen vastasi eniten 40–49-vuotiaat, yhteensä kolme henkilöä, kyselylomakkeeseen ei vastannut yksikään yli 60-vuotias. 18–29-vuotiaita vastasi yksi henkilö, 30–39-vuotiaista vastasi yksi henkilö ja 50–59-vuotiaita vastasi yksi henkilö. Vastaajista kolme työskenteli pääasiallisesti Lahdessa, yksi Hollolassa, yksi Keravalla ja yksi Seinäjoella. Vastaajien työpaikkakunnat osoittavat siis vastaajien työskentelevän Päijät-Hämeen alueella.

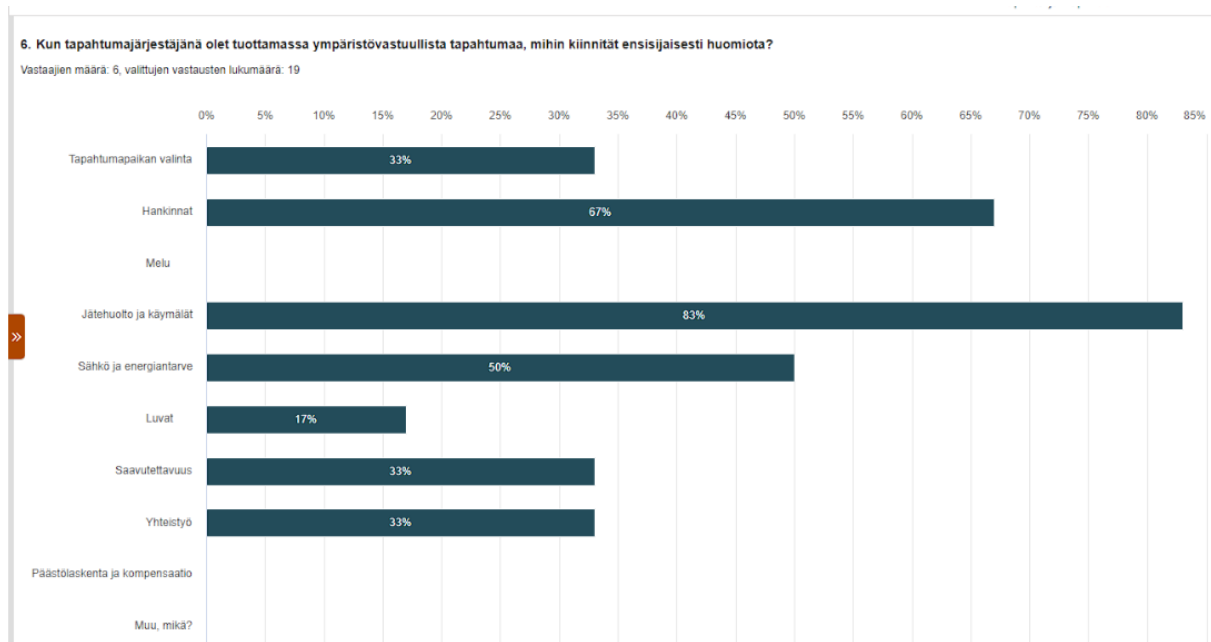
Tuotannoissa on tärkeää ottaa huomioon esimerkiksi jätteiden kierrätyksessä, saavutettavuudessa, energiantarpeessa ja kokonaisvaltainen vastuullisuus hankinnoissa. Myös selkeys ja helppous kävi tämän kysymyksen vastauksissa ilmi, esimerkiksi kierrätys tuodaan julki tavallisen ihmisen kielellä, ei tuottajakielellä. Esille nousi myös ruoan valinta ja esi-

merkiksi kasvisruoan sijasta vegaaniruokaa, joka on huomattavasti ympäristöystävällisempää kuin kasvisruoka.

Seuraavaksi näkyvien kaavojen mukaan voidaan kertoa, että kyselylomakkeeseen vastanneiden mukaan tapahtumajärjestäjät eivät kiinnitä tarpeeksi huomiota esimerkiksi päästölaskentaan ja kompensaatioon, eivätkä sähköntarpeeseen tai hankintoihin. Toisaalla tapahtumajärjestäjät kiinnittävät huomiota esimerkiksi tapahtumapaikan valintaan ja meluun.

Kaavio 1 Kun mietit ympäristövastuullisesti tuotettua tapahtumaa, mihin asiaan tapahtumajärjestäjät eivät mielestäsi kiinnitä tarpeeksi huomiota?

Kaavio 2 Kun tapahtumajärjestäjänä olet tuottamassa ympäristövastuullista tapahtumaa, mihin kiinnität ensisijaisesti huomiota?

Tuottajan roolissa toimiessaan kyselylomakkeeseen vastanneet kiinnittävät ensisijaisesti huomiota jätehuoltoon ja käymälöihin, sekä hankintoihin ja sähköntarpeeseen. Näiden kahden kysymyksen välillä on havaittavissa ristiriitaa vastauksissa, sillä ensimmäisen kaavan mukaan tapahtumajärjestäjät kiinnittävät huomiota meluun, mutta toisessa kaavassa siihen ei kuitenkaan kiinnitetä huomiota ensisijaisesti. Toisaalla, tapahtumatuottajat eivät välttämättä kiinnitä siihen ensisijaisesti huomiota, mutta kiinnittävät esimerkiksi toissijaisesti huomiota melusaasteeseen.

Kyselylomakkeeseen vastanneet kokevat, että kaupunkien ja kuntien yhteistyö, neuvonta ja tuki sekä rahallinen valtiontuki kannustaisi tapahtumatuottajia ympäristövastuullisuuteen. Kyselylomakkeeseen vastanneet tapahtumajärjestäjät kokevat, että tapahtumajärjestäjiä voisi auttaa koulutus, selkeys, selkeät ohjeistukset. Kaupungit ja kuntien järjestämät infotilaisuudet tapahtumaorganisaatioille koettiin myös tärkeäksi apuvälineeksi.

Kyselylomakkeen liukukytkimellä varustetut kysymykset kulkivat numeroiden 1 ja 5 välillä. numero 1 tarkoitti täysin eri mieltä ja numero 5 tarkoitti täysin samaa mieltä. Tapahtumien ympäristövastuullisuus nähtiin olevan todella huonolla mallilla ja keskiarvo vastauksissa oli 2,2. Vastauksia perusteltiin muun muassa tapahtuma-alan ympäristöystävällisyydellä, vaikkakin kiertotalous on tapahtuma-alalla otettu hyvin huomioon. Myös esimerkiksi pääsy siihen, että kaikki tapahtumajärjestäjät tietäisivät ympäristövastuullisuudesta kaiken, on pitkä ja raskas.

Ympäristövastuullisuus koettiin hankalaksi asiaksi tapahtumajärjestämisessä, perusteluna käytettiin sitä, että ympäristövastuullisuus tuo lisätyötä ja hektisessä arjessa se luo hankaluuksia. Keskiarvo kysymykselle ”Ympäristövastuullisuuteen panostaminen on hankalaa.” oli 3,2.

Tapahtumatuotannot tarvitsevat kyselylomakkeeseen vastanneiden mielestä apua ympäristövastuullisuuden kanssa ja esimerkiksi erilaisia ohjeistuksia toivottiin myös tämän kysymyksen perusteluissa. Keskiarvo kysymykselle oli 4,2. Ympäristövastuullisuusuunnitelmasta kyselylomakkeeseen vastanneet eivät innostuneet ja tähän vaaditaan yhteisiä toimenpiteitä kaikilta.

4.6 Kyselylomakkeen tuloksien analysointi ja teemoittaminen

Kyselylomakkeeseen vastanneiden kesken huomaa hyvin myös haastatteluissa ilmi tulleen tarpeen. Selkeät ja helpot ohjeistukset, näillä selkeillä ja helpoilla ohjeistuksilla voidaan auttaa myös pieniä tapahtumajärjestäjiä toimimaan omissa tapahtumissaan ympäristövastuullisesti sekä pienimmissä tapahtumissa ympäristövastuullisuus on mahdollista ottaa helpommin huomioon. Tapahtumatuottajat ja -järjestäjät tarvitsevat enemmän resursseja ja apua, jotta tapahtumat voisivat toimia ympäristövastuullisesti ja esimerkiksi mielipide siitä, että ympäristövastuullisuus on hankalaa muuttuisi.

Haastatteluidenkin pohjalta kävi selkeäksi, että kiertotalous ja jätehuolto on tällä hetkellä hyvällä mallilla tapahtumatuotannoissa ja sama asia kävi ilmi myös kyselylomakkeen pohjalta. Tapahtumajärjestäjät ja -tuottajat osaavat hyödyntää vanhoja materiaaleja ja keksiä uudelleenkäyttötarkoituksia tapahtumakäytössä olleille materiaaleille ja hankinnoille. Sähkön tarpeeseen tulee myös kiinnittää huomiota, varsinkin nykyisen energiakriisin läsnäollessa. Tapahtuma-ala koetaan ympäristövastuuttomana, esimerkiksi kaukaa kulkevien artistien ja välillisten päästöjen takia.

On kuitenkin iso mahdollisuus myös se, että kävijöille teroitetaan heidän mahdollisuutensa vaikuttaa myös tapahtuman päästöihin esimerkiksi saapumalla julkisella liikenteellä, pyörällä tai kävellen. Monelle tapahtumalle hyvä tavoite on myös pyrkimys eri tuotannoissa nollapäästöihin, jos esimerkiksi kaukaa kulkeutuva artisti tuo päästöjä, joita ei voida kompensoida, otetaan nämä päästöt jotenkin muuten pois vaikkapa ruokatarjonnassa tai muissa hankinnoissa.

Vastauksissa nousi esille myös ideologinen tarve esimerkiksi tuotannoissa. Ideologisella tarpeella tarkoitetaan sitä, että tapahtumatuottajien esihenkilöt toimivat myös itse ympäristövastuullisesti ja kannattavat myös ympäristövastuullista tuotantoa sekä nämä arvot kohtaavat yrityksessä tai organisaatiossa.

5 Tutkimuksen tulosten johtopäätökset sekä yhteenveto

5.1 Johtopäätökset

Tekemäni tutkimuksen pohjalta vastaukset tutkimuskysymyksiin on tällä hetkellä todella selkeät. Tapahtumajärjestäjien tulee ottaa huomioon ympäristövastuullisessa tapahtumatuotannossa jätehuolto ja käymälät, välilliset päästöt ja mahdollisuus päästökompensointiin. Tuottajien on hyvä ottaa huomioon myös mahdolliset lisäresurssit, joita ympäristövastuullinen tapahtumatuotanto vaatii. Ympäristövastuullinen tapahtuma ei ole pelkästään siis kierrätystä ja uudelleenkäyttötarkoitusten miettimistä, vaan se tulee ottaa huomioon jo resurssisuunniteluissa. Ilman tarvittavia resursseja, ympäristövastuullinen tuotanto kariutuu todennäköisemmin.

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksen alakysymyksiin sain myös vastaukset tutkimuksen pohjalta. Ympäristövastuullisuus lisääntyisi tapahtumatuotannoissa selkeyden, helppouden ja tuen avulla. Jotta tuotannot saisivat tuotannoistaan ympäristövastuullisia he tarvitsevat selkeät ja ymmärrettävät ohjeet, jotka voidaan ottaa käyttöön omassa tuotannossa. Tukea tuottajat tarvitsevat kaupungeilta, kunnilta ja jopa valtiolta. Esimerkiksi verokevenys tai muu tuki kannustaisi ympäristövastuulliseen tuotantoon.

Toisaalla ympäristövastuullisuus lähtee ensisijaisesti tuottajien ja organisaatioiden arvoista, jos arvoissa on ympäristövastuullisuus, silloin tapahtumat ovat todennäköisimmin ympäristövastuullisia. Kaupungit voisivat esimerkiksi kouluttaa omien organisaatioidensa toimijoita, jotka puolestaan voivat kouluttaa ulkopuolisia tapahtumajärjestäjiä ja tuottajia esimerkiksi yhdistyksiä tai muita pieniä tapahtumajärjestäjiä.

Viimeinen alakysymykseni liittyen kannustamiseen tuli ilmi jo tuossa aiemmassa kappaleessa, mutta kannustaminen myös johdon tasolta ja oikeanlainen kiitos kannustaisi myös ympäristövastuullisuuteen. Tutkimuksessani tuli ilmi myös asiakaspaine, jos esimerkiksi aiemmin mainitsemani tukimuoto vaikuttaisi tapahtuman kävijämääriin, toisi se ympäristövastuullisuuden, joka miltei pakolliseksi tuotannoissa. Ympäristövastuullisuuteen kannustaisi myös selkeä ymmärrys kustannussäästöistä, jos julki tuotaisiin asioita, jotka eivät oikeasti vie aikaa, eivät myöskään lisää työmäärää. Toisaalla helpot rautalankamallit ja laskukaavat, joilla hahmottaa hyödyt helpottaisivat myös siirtymistä entistä ympäristövastuulliseen tapahtumatuotantoon.

5.2 Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys

Kyselylomakkeeseen vastasi 6 henkilöä, sekä sen lisäksi tutkimusta varten haastateltiin kahta henkilöä. Tässä opinnäytetyössä tutkittiin myös haastatteluiden ja kyselylomakkeen vastauksien pohjalta kyseisten tutkimusmenetelmien tuloksia. Näiden vastauksien perusteella tehtiin johtopäätökset, sekä tutkimus perustuu vahvasti näiden vastauksien sisältöön.

Tutkimuksen luotettavuus eli reliabiliteetti on kriittinen. Luotettavuutta vähentää kyselylomakkeen vähäiset vastaukset, sillä näiden vastauksien perusteella ei ole mahdollista myöskään yleistää vastauksia. Kyselylomakkeen tuloksien luotettavuutta olisi lisännyt isommat vastaajamäärät sekä laajempi jakelualue, vaikka tutkimuskyselyyn kirjoittaja pyrki saamaan useampia vastauksia, ei se onnistunut. Osasyynä voi olla tapahtumajärjestäjien hektinen syksy.

Luotettavuutta lisää haastateltujen henkilöiden osaavuus asiasta, josta heitä haastateltiin. Tutkimuksen luotettavuutta lisää myös esimerkiksi ulkomaiset, suomalaiset ja painetut lähteet. Lähteet kaikki olivat yhteneväisiä ympäristövastuullisuuteen ja tapahtumatuotantoon liittyen. Lähteinä käytettiin myös esimerkiksi ulkomaisia lähteitä.

5.3 Jatkokehitysideoita

Tapahtumien ympäristövastuullisuuden saisi myös tuotua tapahtumien markkinoinnissa hyvin esille ja se voi myös olla kilpailukykyinen etu tapahtumille. Olisi mahdollista tehdä esimerkiksi ympäristövastuullinen markkinointisuunnitelma tapahtumatuotantoon esimerkiksi, jos toimeksiantajana toimisi vaikkapa festivaali tai mikä tahansa muu tapahtuma.

Opinnäytetyötä tehdessä kirjoittaja sai myös idean, että monet käsitteet ja termit, joita ympäristövastuullisuuden ja tapahtumatuotannon ympärillä käytetään, on vaikealukuisia, eivätkä kovin selkeitä. Ympäristöoppaista voisi tehdä selkokielisiä ja näin saavutettavia kaikille taustasta riippumatta. Joku voisi myös opinnäytetyönään tehdä selkokielisen ympäristöoppaan ja kehittää tämän ympärille erilaisia rautalankamalleja ja helpompia laskukaavoja.

Vuoden 2022 talouden epävarmuudet ja inflaation kiihtyminen toisi mahdollisesti mielenkiintoisen näkökulman opinnäytetyöhön, esimerkiksi inflaation vaikutuksesta tapahtumatuotantoon ja tuotantoihin. Toisaalla myös esimerkiksi Ukrainassa käytävä hyökkäyssota tuo mielenkiintoisen näkökulman, sillä yhteistyö venäläisten toimijoiden kanssa voi aiheuttaa kysymysmerkkejä myös tapahtumatuotannoissa ja esimerkiksi näiden toimijoiden

huomioiminen tapahtumatuotannoissa vaatii omia prosessejaan ja opinnäytetyö näihin liittyen voisi tuoda uutta painoarvoa tapahtumatuottajille.

Vuoden 2022 energiakriisi ja sähkön säästötalkoot toimisi myös todella mielenkiintoisena opinnäytetyön aiheena, jolla voisi esimerkiksi tuoda näkökulmia valofestivaaleista ja muista valotapahtumista, sekä ylipäättään tapahtumatuotannoista. Miten esimerkiksi erilaiset liikkuvat tivolit suoriutuvat sähkön säästön suhteen?

5.4 Opinnäytetyöprosessi

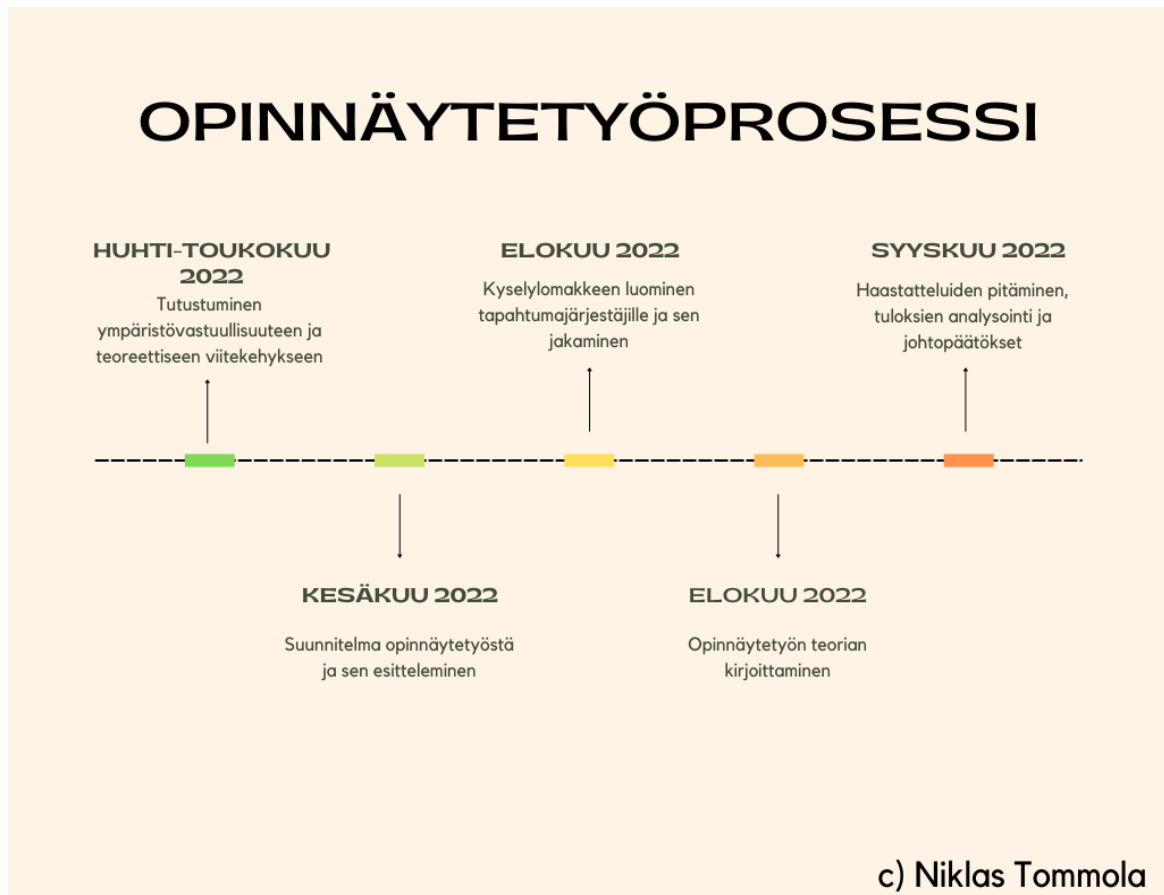
Opinnäytetyön ideointi aloitettiin jo ensimmäisenä opiskeluvuotena, kun kirjoittaja toimi harjoittelussa Euroopan ympäristöpääkaupunki-hankkeessa. Opinnäytetyön idean taustalla vaikutti halu vaikuttaa ja keskittyä tapahtumatuotantojen ympäristövastuuseen ja ympäristövastuullisuuteen. Opinnäytetyö aloitettiin lähettämällä Aiheen valinta-lomake.

Opinnäytetyöprosessi oli vaativa, mutta kuitenkin nopea. Prosessi meni hyvin ja ohjaajalta tuli mahtavaa tukea opinnäytetyön tekemiseen. Opinnäytetyö tehtiin yllättävän nopeassa tahdissa, sillä valmistuminen onnistuikin aiemmin ja työmarkkinoille pääsy toimi motivaationa, se vaatii myös alemman korkeakoulututkinnon.

Materiaalin hankinta onnistui LUT-tiedekirjaston kautta ja sieltä onnistui saada luettavaksi muutaman englanninkielisen kirjan. Kirjoittamisprosessi oli haastava, sillä aloittaminen oli vaikeaa, mutta opinnäytetyö kirjoitettiin alusta loppuun reilun kuukauden aikana.

Ympäristövastuullisuus osana tapahtumatuotantoa -opinnäytetyötä kirjoitettiin ja tehtiin vahvan inflaation keskellä ja samaan aikaan Euroopassa käytiin sotaa sekä energiakriisi oli vahvasti läsnä, tämä olisi voinut tuoda tärkeää lisäarvoa opinnäytetyölle, mutta tämä tapahtui kesken opinnäytetyöprosessin ja kirjoittaja ajatteli, että tähän on tärkeää saada jopa kokonaan oma opinnäytetyönsä.

Kyselylomakkeen jakaminen loi hieman hankaluuksia ja vastauksien keruu ei meinannut onnistua, mutta lopulta vastauksia kertyi sopivasti ja näiden pohjalta tutkimuksen teko onnistui hyvin.

Kaavio 3 Opinnäytetyöprosessi

Jatkoa ajatellen, opinnäytetyöprosessi kannattaa aloittaa hyvissä ajoin, sillä aikaisempi ajatus oppaan luomisesta kariutui aikataulusyistä. Haastateltavat tavattiin Teams-sovelluksen kautta, mutta kirjoittaja on heidän kanssaan aikaisemmin työskennellyt ja haastattelu tuntui luontevalta myös etäyhteyksin. Kyselylomakkeen jakoa kannattaa miettiä tarkemmin ja sitä varten on hyvä tehdä kunnon suunnitelman, sekä etsiä aikaisemmin henkilöt keille sen lähettää.

Opinnäytetyön lopputulos ei ole täysin se, jota kirjoittaja olisi toivonut. Aikataulullisesti kirjoittajan tavoitteena oli myös tehdä esimerkiksi opas ja tämän lisäksi selkokielineen opas, mutta resurssit ja aikataulut ei siihen valitettavasti riittänyt. Kirjoittaja toivoi enemmän vastauksia kyselyyn ja näin kyselylomakkeesta olisi saanut luotettavampaa tietoa ja laajempia vastauksia tutkimukseen.

5.5 Yhteenveto

Tapahtumatuotannon ympäristövastuullisuus nähdään tärkeänä asiana, joka pohjautuu ja lähtee tapahtumaorganisaation omista arvoistaan ja arvopohjastaan. Ympäristövastuullisuus tapahtumatuotannossa on keskeinen, huomioonotettava asia nyt ja tulevaisuudessa. Kävijät odottavat tapahtumilta ympäristövastuullisia toimia ja myös kävijöitä voi tapahtumissa osallistaa toimimaan ympäristövastuullisesti. Tapahtumaorganisaatiot, kunnat ja kaupungit tarvitsevat lisäresursseja kohdistettuna ympäristövastuullisuuteen. Ilman näitä lisäresursseja, ympäristövastuullisuuden ei ole mahdollista toteuttaa, sillä resurssit kuluvat jo tällä hetkellä muuhun.

Ympäristövastuullisuus tuo eri tuotannoille uusia mahdollisuuksia, kilpailukykyä ja uusia kävijöitä. Läpinäkyvä ja avoin ympäristövastuullisuustoiminta kannustaa myös muita tuotantoja toimimaan ympäristövastuullisesti, sekä nostaa tapahtuman arvoa kävijöiden silmissä. Kilpailukyky kilpailevalla ja hektisellä tapahtuma-alalla on tärkeä valttikortti, jolla tapahtuma voi helpottaa myös omia toimiaan. Kävijöiden kannustaminen ympäristövastuulliseen toimintaan myös helpottaa ympäristövastuullistatoimintaa resurssipulan keskellä.

Kaupunkien ja kuntien tapahtumatyöntekijät voivat toimia myös kouluttajina ympäristövastuullisuudesta pienemmille tuotannoille. Kaupunkien ja kuntien työntekijät tarvitsevat kuitenkin konkreettisia ohjeistuksia ja selostuksia, miten ympäristövastuullisesti voi toimia. Konkreettinen ohjeistus ja opas, selkokielenä, helpottaisi myös pienempiä tuotantoja. Kouluttautuminen erilaisten infotilaisuuksien yhteydessä laajentaisi ympäristövastuullisuudesta tietoisuutta.

Lähteet

- A Greener Festival, Viitattu 21.8.2022 Saatavissa: <https://www.agreenerfestival.com/about-us/>
- Aro Jenni, (2008a), (2008b). Tapahtumajärjestäjien ympäristöopas. Viitattu 27.8.2022. Saatavissa: https://www.toimeksi.fi/assets/files/2021/04/2_Tapahtumajarjestajan-opas.pdf
- Brzozowska, A, Pabian, A, & Pabian, B (2021), Sustainability in Project Management: A Functional Approach, Taylor & Francis Group, Milton. Viitattu 19.9.2022. s. 130. Saatavissa: ProQuest Ebook Central.
- Case, R (2013), Events and the Environment, Taylor & Francis Group, London. s. 153 Viitattu 20.9.2022 Saatavissa: Ebook Central.
- Ekokompassi, a, Viitattu 21.8.2022. Saatavissa: <https://ekokompassi.fi/ymparistojarjestelma/ymparistosertifikaatti/>
- Ekokompassi, b. Viitattu 30.9.2022. Saatavissa: <https://ekokompassi.fi/ekokompassin-kaytoonotto-kymmenen-vaihetta/>
- eTapahtuma-palvelu, Lahden kaupunki, (2022c). Viitattu 13.9.2022. Saatavissa: <https://e-asiointi.lahti.fi/epermit>
- GreenCarbon, Mikä ihmeen Scope 1, 2, 3? Viitattu 13.9.2022. Saatavissa: <https://greencarbon.fi/mika-ihmeen-scope-1-2-3/>
- Green Lahti (2021), Käytännön ympäristöopas tapahtumille. Viitattu 18.8.2022 Saatavissa: https://greenlahti.fi/wp-content/uploads/2020/08/Ymp%C3%A4rist%C3%B6opas_tapahtumille.pdf
- Green Lahti (2021), Käytännön ympäristöopas tapahtumille. Viitattu 21.8.2022 Saatavissa: https://greenlahti.fi/wp-content/uploads/2020/08/Ymp%C3%A4rist%C3%B6opas_tapahtumille.pdf
- Halonen K. (2012), Tuottaja2020, Kulttuuri katalysoi. Megatrendien tärahtäminen tuotannon kentälle, s. 21. Viitattu 23.8.2022.
- Helsingin kaupunki, Tapahtumien ympäristövastuullisuus. Viitattu 21.8.2022 Saatavissa: <https://www.hel.fi/helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparistonsuojelu/ymparistovastuullisuus/tapahtuma/>

Hill, S. (2019) How to Pick the Right Venue for Sustainable Events. Viitattu 19.9.2022. Saatavissa: <https://www.eventmobi.com/blog/how-to-pick-the-right-venue-for-sustainable-events/>

Holmes, K., Hughes, M., Mair, J., & Carlsen, J. (2015). Events and sustainability, s. 2. Abingdon: Routledge. Viitattu 20.8.2022.

Invalidiliitto (2018), Miten järjestää esteetön tapahtuma? Viitattu 13.9.2022. Saatavissa: <https://drive.google.com/file/d/1aPqZqI0jaQx18MB39oXqyal4Yx927QwW/edit>

Joutsenmerkki, Viherpesua vai ympäristövastuuta? Viitattu 27.8.2022. Saatavissa: <https://joutsenmerkki.fi/viherpesua-vai-ymparistovastuuta/>

Juhila, K. Teemoittelu. Viitattu 6.9.2022. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>

Kierrätyskeskus, Tapahtuman jätehuolto kuntoon. Viitattu 13.9.2022. Saatavissa: https://www.kierratyskeskus.fi/palvelut_yrityksille/tapahtumien_ymparistovastuu/jatehuolto-suunnittelu_tapahtumille

Kivikoski J., Wolttigroup, Tapahtumat tarvitsevat vastuullisuusstrategiaa. Viitattu 28.8.2022 Saatavissa: <https://wolttigroup.fi/tapahtumat-tarvitsevat-vastuullisuusstrategiaa/>

Kuiri M, WWF (2022). Greenhouse Gas -protokolla auttaa organisaatioita merkittävimpien päästölähteiden tunnistamisessa – WWF Green Officen työkaluilla lasket ja seuraat päästöjä. Viitattu 13.9.2022. Saatavissa: <https://wwf.fi/greenoffice/tarina/greenhouse-gas-protokolla-auttaa-organisaatioita-merkittavimpien-paastolahteiden-tunnistamisessa-wwf-green-officen-tyokaluilla-lasket-ja-seuraat-paastoja%E2%80%AF/>

Kuluttajaliitto, Vastuullinen kuluttaminen: Ympäristö- ja energiamerkit. Viitattu 20.8.2022 Saatavissa: <https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/vastuullinen-kuluttaminen-ymparisto-ja-energiamerkit/>

Lahden kaupunki, (2022b), Luvat ja ilmoitukset. Viitattu 21.8.2022. Saatavissa: <https://www.lahti.fi/vapaa-aika/tapahtumajarjestajalle/suunnitteletko-tapahtumaa/luvat-ja-ilmoitukset/>

Lahden kaupunki, (2022a), Ympäristöterveyden tapahtumaopas. Viitattu 23.8.2022. Saatavissa: <https://www.lahti.fi/tiedostot/ymparistoterveyden-tapahtumaopas/>

Maailma kylässä-festivaali, Ympäristö, Viitattu 27.8.2022 Saatavissa: <https://maailmakylassa.fi/ymparisto/>

myHelsinki, Valitse vastuullisemmin. Viitattu 27.8.2022 Saatavissa: <https://www.myhelsinki.fi/fi/valitse-vastuullisemmin>

Näpäri L, (2017)., Haastattelun lajityypit, Spoken. Viitattu 28.8.2022 Saatavissa: <https://spoken.fi/2180/>

Oulun kaupunki, (2022a), Tapahtumajärjestäjän opas. Viitattu 21.8.2022 Saatavissa: <https://www.ouka.fi/oulu/tapahtumat/ymparistovastuu>

Oulun kaupunki, (2022b), Tapahtumajärjestäjän opas. Viitattu 21.8.2022 Saatavissa: <https://www.ouka.fi/oulu/tapahtumat/ymparistovastuu>

Opens, Työskentely tapahtumassa. Viitattu 20.9.2022. Saatavissa: <https://opens.fi/ominaisuudet/tyoskentely-tapahtumassa/>

Pajunen N. (2018)., Vinkkejä kestävien tapahtumien toteuttamiseen – hiihtokilpailusta kokouksiin. Viitattu 28.8.2022. Saatavissa: <https://www.sitra.fi/blogit/vinkkeja-kestavien-tapahtumien-toteuttamiseen-hiihtokilpailuista-kokouksiin/>

Rauman kaupunki, Ympäristövastuullisuus. Viitattu 21.8.2022 Saatavissa: <https://www.rauma.fi/kaupunki-ja-hallinto/viestinta-ja-markkinointi/tapahtumajarjestajan-opas/vinkkeja-vastuullisen-tapahtuman-suunnitteluun/tapahtuman-ymparistovastuullisuus/>

Ronkainen M, Tehdään yhdessä ympäristöystävällisempiä tapahtumia! Viitattu 6.9.2022. Saatavissa: <https://www.lyyti.com/fi/blogi/tehd%C3%A4n-yhdess%C3%A4-ymp%C3%A4rist%C3%B6yst%C3%A4v%C3%A4llisempi%C3%A4-tapahtumia>

Saarinen A, Ympäristöministeriö (2013), Melu. Viitattu 19.9.2022. Saatavissa: https://www.ymparisto.fi/fi-fi/elinymparisto_ ja_kaavoitus/elinymparisto/Melu

Sitra, Tulevaisuussanasto. Viitattu 20.8.2022. Saatavissa: <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/megatrendi/>

Sitra, Uhri, sopeutuja vai ratkaisujen tarjoaja? (2017), Viitattu 21.8.2022 Saatavissa: <https://www.sitra.fi/app/uploads/2017/11/uhrisopeutujavairatkaisujentarjoaja.pdf>

Suomi.fi, Yleisötilaisuuden järjestäjän muistilista, (2021). Viitattu 21.8.2022. Saatavissa: <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/turvallisuus-ja-jarjestys/opas/jarjestys/yleisotilaisuuden-jarjestajan-muistilista>

Tapahtumantekijät, Vastuullisuus on megatrendi myös tapahtuma-alalla, Viitattu 20.8.2022 Saatavissa: <https://www.tapahtumantekijat.fi/fi/blog/vastuullisuus-on-megatrendi-myos-tapahtuma-alalla>

Tapahtumateollisuus ry, Mitä on Tapahtumateollisuus? Viitattu 20.8.2022 Saatavissa: <https://www.tapahtumateollisuus.fi/mita-on-tapahtumateollisuus/>

Tapaus, Tapahtumien CO₂-laskuri., Viitattu 27.8.2022 Saatavissa: <https://www.tapaus.fi/co2-laskuri>

Turun kaupunki, Turun kaupungin tapahtumatuki, Viitattu 27.8.2022 Saatavissa: <https://www.turku.fi/tapahtuma-ja-yrittajapalvelut/tapahtumapalvelut/tapahtumajarjestajan-avuksi/tapahtuma-avustukset/turun>

Tuomainen Jouko (2016), Tieteen termipankki, Oikeustiede: ympäristövastuu. Viitattu 27.9.2022. Saatavissa:

<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:ymp%C3%A4rist%C3%B6vastuu>

Työ- ja elinkeinoministeriö, (2022), Astetta alemmas – energiaa säästään kohti talvea. Viitattu 28.8.2022. Saatavissa: <https://tem.fi/-/astetta-alemmas-energiaa-saastaen-kohti-talvea>

Valvira, Suurten yleisötilaisuuksien hygieeniset järjestelyt ja jätehuolto, 2011. Viitattu: 29.8.2022. Saatavissa:

https://www.valvira.fi/documents/14444/261239/Valvira_ohje_14_2011.pdf/47034682-2ee8-477d-9ccb-592d8a1b284f

Valtioneuvosto, Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta, (2019). Viitattu 13.9.2022 Saatavissa: <https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma>

Ympäristöministeriö (2019), Hiilineutraali Suomi 2035. Viitattu 16.8.2022. Saatavissa: <https://ym.fi/hiilineutraalisuomi2035>

Haastattelut

Poikolainen Erika, Järvenpään kaupungin tapahtumatuotannon asiantuntija, videohaastattelu Teams-sovelluksen avulla 09.09.2022. Haastattelija Niklas Tommola

Kosunen Tea, Lahden kaupungin tapahtumakoordinaattori, videohaastattelu Teams-sovelluksen avulla 07.09.2022. Haastattelija Niklas Tommola

Liitteet

Liite 1 Haastattelukysymykset

- Mikä on selkeintä tapahtumatuotannon ympäristövastuullisuudessa?
- Mikä kannustaisi tapahtumatuotannon ympäristövastuullisuuteen?
- Miten ympäristövastuullisuus näkyy tapahtumatuotannoissa?
- Missä tapahtumajärjestäjät tarvitsevat apua ympäristövastuullisuudessa?
- Kuinka tärkeäksi koet ympäristövastuullisuuden tapahtumatuotannoissa?
- Koetko, että tapahtumien pitäisi luoda ympäristövastuullisuussuunnitelma?

Ympäristövastuullisuus tapahtumatuotannossa

Tämä kysely on tarkoitettu tapahtumia järjestäville henkilöille. Kysely on osa opinnäytetyötäni "Ympäristövastuullisuus tapahtumatuotannossa." Avoimiin kysymyksiin saa vastata niin laajasti kuin haluaa.

Kyselyssä pyrin selvittämään asiat jotka jäävät vähemmälle huomiolle ympäristövastuullisuudessa ja mitkä asiat taas ovat tapahtumajärjestäjille itsestäänselviä. Vastauksia hyödynnetään ja analysoidaan opinnäytetyössäni.

Voit ottaa yhteyttä opinnäytetyöhöni liittyvissä kysymyksissä minuun, Niklas Tommolaan: niklas.tommola@student.lab.fi

1. Sukupuolesi

- Mies
- Nainen
- Muu
- En halua vastata

2. Ikäsi

- 18-29-vuotta
- 30-39-vuotta
- 40-49-vuotta
- 50-59-vuotta
- 60-69-vuotta

+70-vuotta

3. Kaupunki, jossa työskentelet pääasiallisesti.

4. Mitä tuotannossa tulisi ottaa huomioon, jotta tapahtuma olisi ympäristövastuullinen?

5. Kun mietit ympäristövastuullisesti tuotettua tapahtumaa, mihin asiaan tapahtumanjärjestäjät eivät mielestäsi kiinnitä tarpeeksi huomiota?

- Tapahtumapaikan valinta
- Hankinnat
- Melu
- Jätehuolto & käymälät
- Sähkö ja energiantarve
- Luvat
- Saavutettavuus
- Yhteistyö
- Päästölaskenta ja kompensatio
- Muu, mikä? _____

6. Kun tapahtumajärjestäjänä olet tuottamassa ympäristövastuullista

tapahtumaa, mihin kiinnität ensisijaisesti huomiota?

- Tapahtumapaikan valinta
- Hankinnat
- Melu
- Jätehuolto ja käymälät
- Sähkö ja energiantarve
- Luvat
- Saavutettavuus
- Yhteistyö
- Päästölaskenta ja kompensatio
- Muu, mikä? _____

**7. Mikä kannustaisi eri tapahtumatuotantoja ympäristövastuullisuuteen?
Mikä voisi toimia ns. porkkanana?**

**8. Missä tapahtumajärjestäjät tarvitsevat vielä apua
ympäristövastuullisuuden kanssa? Miten heitä voisi auttaa?**

9. Tapahtumien ympäristövastuullisuus on hyvällä mallilla.

10. Voit halutessasi selittää vastausta tarkemmin.

11. Ympäristövastuullisuuden panostaminen on hankalaa.

12. Jos vastasit eri mieltä, kerro tarkemmin miksi?

13. Tapahtumatuotannot tarvitsevat apua ympäristövastuullisuuden kanssa

14. Jos vastasit samaa mieltä, onko sinulla ehdotuksia, mitä apu voisi olla?

Kiitos

Kosunen Tea,

Poikolainen Erika,

Isola Tarja,

Katila Hanna-Mari,

LLTIMATLI20S-ryhmä

Selin Jani